

Herbestemming & hergebruik

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Gemeenteweg 341, Staphorst

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Gemeenteweg 341, Staphorst

Projectnummer 2021-0488

23 februari 2022

In opdracht van R. van der Haar

Versie 2.0

Lycens Archeologisch Rapport 62

ISSN 2772-8900

Auteur

Laura Soetens

Senior KNA Archeoloog

l.soetens@lycens.nl

M 06 820 639 04

Autorisatie

A.G.J. Hullegie

Senior KNA Archeoloog

Kies een item.@lycens.nl

M 06 828 983 87

Status bevoegde overheid: Gemeente Staphorst, namens deze Het Oversticht

Inhoud

Administratieve gegevens	4
Locatie gegevens.....	5
Samenvatting resultaten.....	6
1. Aanleiding voor het onderzoek.....	7
1.1. Onderzoekskader	7
1.2. Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie	7
1.3. Begrenzing onderzoeks- en plangebied.....	9
1.3.1. Begrenzing plangebied.....	9
1.3.2. Begrenzing onderzoeksgebied	9
1.4. Doel van het onderzoek.....	10
1.5. Onderzoeksvragen	10
2. Bureauonderzoek	11
2.1. Gebruikte bronnen	11
2.2. Aardwetenschappelijke gegevens	11
2.3. Bekende archeologische waarden.....	13
2.4. Archeologie	15
2.5. Historische waarden / bouwhistorisch onderzoek.....	15
2.6. Bekende verstoringen	19
2.7. Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel.....	19
3. Resultaten veldonderzoek	20
3.1. Beschrijving onderzoeksmethode	20
3.2. Beschrijving onderzoeksresultaten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4. Conclusie en aanbevelingen.....	22
4.1. Conclusies	22
4.2. Beantwoording onderzoeksvragen.....	22
4.3. Selectieadvies.....	23
Bijlage 1 Boorbeschrijvingen.....	26
Bijlage 2 Waarderingscriteria	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Gemeenteweg 341, Staphorst		
Projectcode	2021-0488		
Type onderzoek	Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)		
ARCHIS zaakidentificatie	5115469100		
Projectleider	L. Soetens Senior KNA Archeoloog		
Contact	T: 0541 570 730 M: 06-820 639 04 E: l.soetens@lycens.nl		
Opdrachtgever	R. van der Haar		
Contact	Roelof van der Haar Gemeenteweg 102 7951 CR Staphorst E: avslas@outlook.nl		
Bevoegde overheid	Gemeente Staphorst Binnenweg 26 7951AA Staphorst T: 0522-467400		
Namens deze	Het Oversticht Postbus 531 8000AM Zwolle, T: 038-4213257		
Uitvoering onderzoek	13 september 2021		
Beheer en locatie documentatie	Lycens BV en e-depot		
Illustraties	Auteur(s) tenzij anders vermeld		
Medewerkers	L. Soetens	Lycens Kies een item.	17783641

Locatie gegevens

Projectnaam	Gemeenteweg 341, Staphorst
Plaats	Staphorst
Gemeente	Staphorst
Provincie	Overijssel
Kaartblad	21F
Kadastrale gegevens	SHT02-AR-1825
Coördinaten	Centrum: X: 211.820 – Y: 518.770
Oppervlakte	Circa 3.800 m ²
NAP-hoogte maaiveld	Circa 1,33 m +NAP

Samenvatting resultaten

Plangebied	zie Afb. 1
Aanleiding	Het onderzoek vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging.
Vraagstelling	Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten? Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten? In welke mate stemmen de resultaten van het booronderzoek overeen met de verwachtingen uit het bureauonderzoek? Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?
Aardwetenschappelijke gegevens	Het plangebied ligt in het Noord-Nederlandse zandgebied op een dekzandvlakte zonder veel hoogteverschillen in de vorm van duinen, zandruggen of kopjes. De dekzandvlakte is ontstaan doordat aan het einde van de laatste ijstijd de in het voorjaar smeltende sneeuwmassa dekzand opnam en in de lager gelegen vlaktes weer afzette. Na het einde van de ijstijd kwam door vernatting van het landschap op grote schaal veenvorming voor in de lage delen. In de gemeente Staphorst breidde het veen zich vanuit het westen uit tot in het plangebied, dat vanaf circa 1500 voor Christus onder het veen verdwijnt.
Bekende archeologische waarden	Binnen het onderzoeksgebied zijn geen vondsten bekend. Tijdens archeologische onderzoeken in de directe omgeving zijn geen archeologische resten aangetroffen.
Historische waarden	Het plangebied ligt in het historische bewoningslint van Staphorst, waar achter de boerderijen aan de Gemeenteweg een tweede en derde rij woningen is ontstaan. Deze indeling van erven is karakteristiek voor Staphorst en onderdeel van de hoge cultuurhistorische waarde in het plangebied.
Verwachting	Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt vanaf het maaiveld. Hierin kunnen resten worden aangetroffen uit de nieuwe tijd, met een relatie tot het ontstaan van het dorp Staphorst en de ontginning van het omliggende gebied.
Methode veldonderzoek	Er zijn 6 boringen uitgevoerd met een Edelmanboor van 7 cm. De boringen zijn tot 0,3 m in het dekzand gezet. De boringen zijn ingemeten en de bodem is beschreven conform ASB 5.2 en NEN 5104.
Resultaten veldonderzoek	Tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats aangetroffen.
Selectieadvies en aanbevelingen	Het plangebied is vrijgegeven voor de voorgenomen ingreep.

1. Aanleiding voor het onderzoek

1.1. Onderzoekskader

In opdracht van R. van der Haar heeft Lycens een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O, verkennende fase) uitgevoerd met betrekking tot het plangebied Gemeenteweg 341, Staphorst (Afb. 1). Het onderzoek vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging. Het plangebied betreft een langgerekt perceel aan de Gemeenteweg 341 aan de oostkant van Staphorst (zie § 1.2). In het vigerende bestemmingsplan De Streek, Veegplan, heeft het plangebied een enkelbestemming ‘agrarisch met waarden’ en de dubbelbestemmingen ‘Archeologie 3’ en ‘beschermd dorpsgezicht’. Het deel van het plangebied direct aan de weg heeft al bestemming ‘wonen – 1’, hier staat een boerderijwoning die zal worden gesplitst in 2 woningen. De bestemming van een deel van het agrarische perceel zal worden veranderd naar ‘wonen -1’.

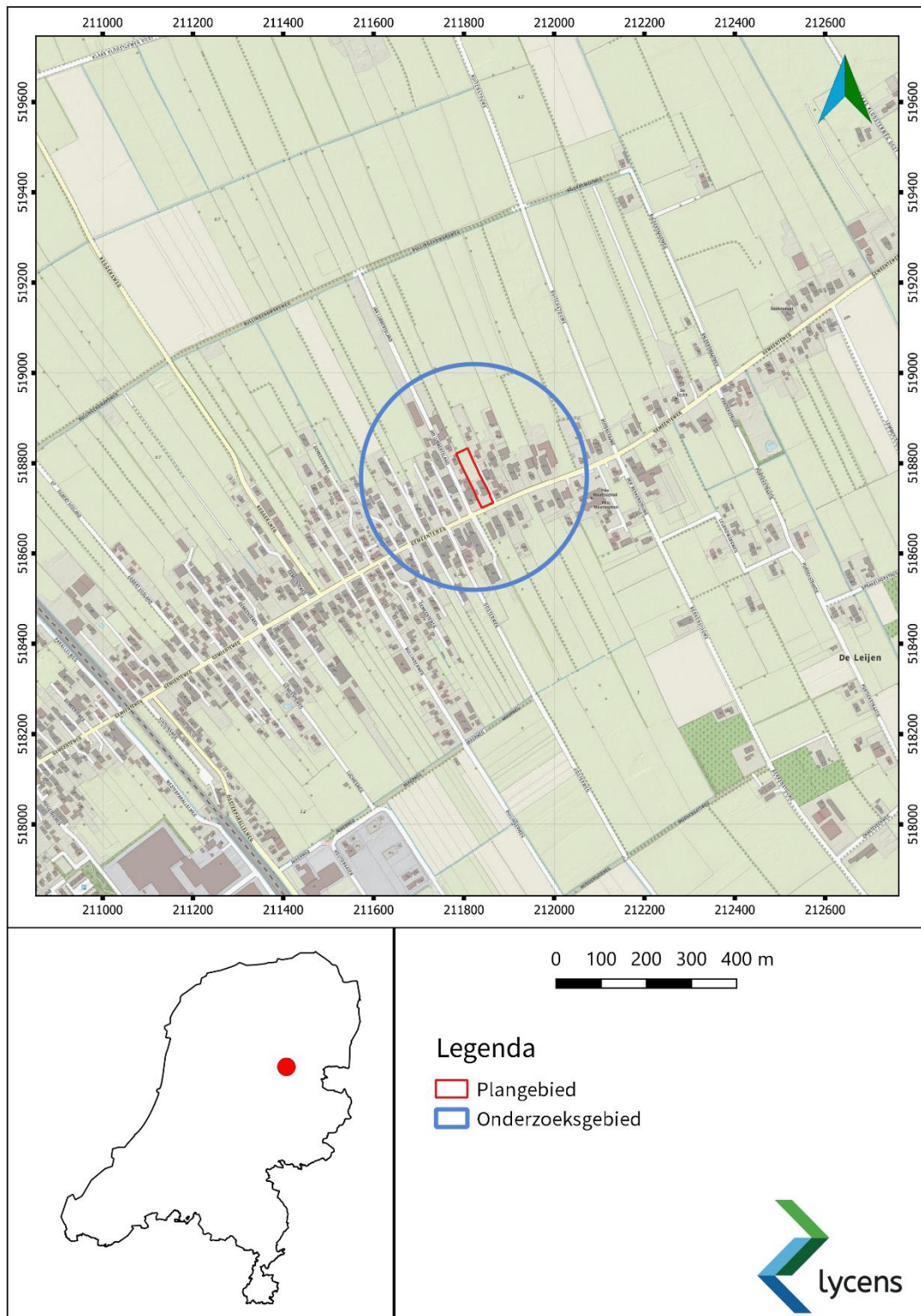
Op de beleidskaart van de gemeente Staphorst valt het plangebied geheel binnen een zone met “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. In dit gebied dient, voorafgaand aan ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 0,5 m, archeologisch onderzoek plaats te vinden (Afb. 2)¹.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1) en het archeologiebeleid van de gemeente Staphorst. Het onderzoek is uitgevoerd in september 2021.

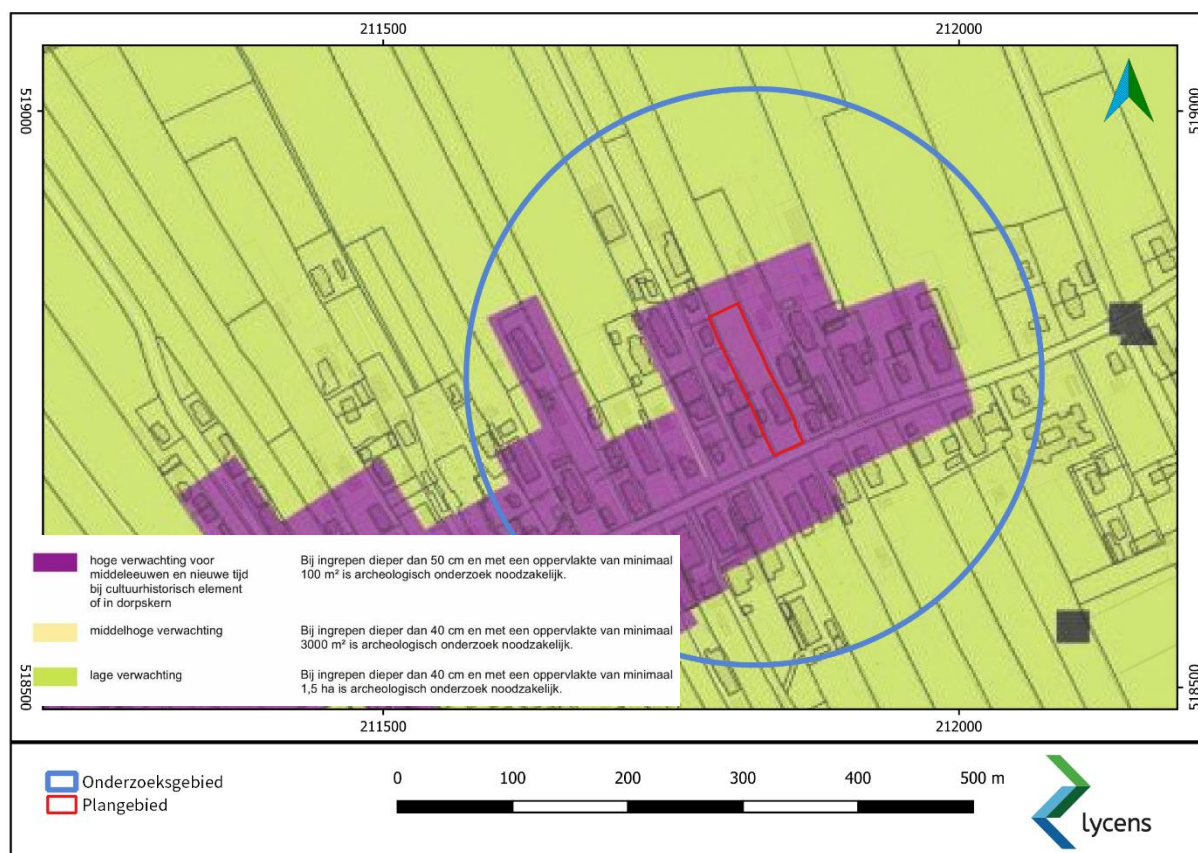
1.2. Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie

Op dit moment is het plangebied in gebruik als woning met erf en bijgebouw, met erachter een weiland. De opdrachtgever heeft het voornemen op een deel van het weiland een 2-onder-1-kap-woning te bouwen met een bijgebouw. Ook wordt de bestaande boerderij gesplitst in 2 woningen. De oppervlakte van het nieuwe woongebouw bedraagt 300 m². De ingrepen hebben volgens de opdrachtgever een verstoringsdiepte van meer dan 0,5 m. De kans dat eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord bij uitvoering van de plannen is aanwezig.

¹ Boshoven e.a., 2009.

Afb. 1. Ligging plangebied en globale begrenzing onderzoeksgebied (bron: PDOK).

Afb. 2. Uitsnede van de beleidsadvieskaart van de gemeente Staphorst (bron: Boshoven, 2011).

1.3. Begrenzing onderzoeks- en plangebied

1.3.1. Begrenzing plangebied

In dit rapport wordt een onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Met het plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de plannen van de opdrachtgever betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord door de voorgenomen ingrepen (Afb. 1). Het plangebied ligt op kadastraal perceel SHT02-AR-1825 en heeft een oppervlakte van circa 3.800 m².

1.3.2. Begrenzing onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te verkrijgen van de eventueel aanwezige archeologische waarden. Het onderzoeksgebied is globaal gedefinieerd als een cirkel met een straal van circa 200 m rondom het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect. Historische, archeologische en aardwetenschappelijke gegevens uit dit gebied zijn relevant voor het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.

1.4. Doel van het onderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en in de omgeving (onderzoeksgebied) van het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang van de voorgenomen werkzaamheden zijn en of deze een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde verwachting.

1.5. Onderzoeksvragen

Voor het bureau- en inventariserend onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?
- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?
- Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?
- In welke mate stemmen de resultaten van het booronderzoek overeen met de verwachtingen uit het bureauonderzoek?
- Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?

2. Bureauonderzoek

2.1. Gebruikte bronnen

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

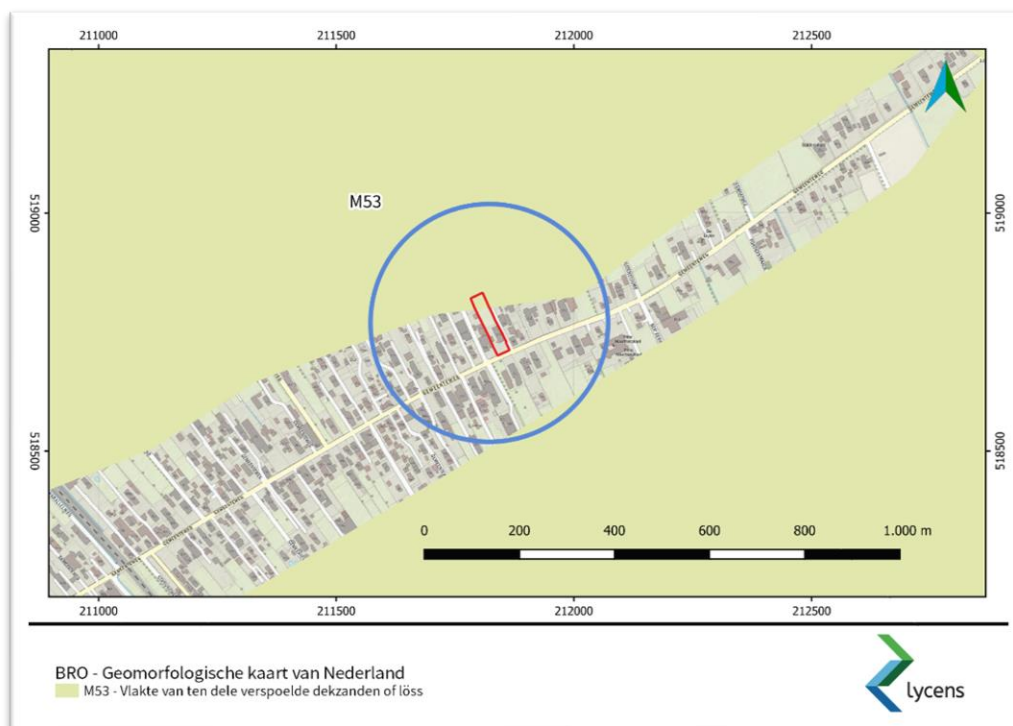
- > Actueel hoogtebestand Nederland (AHN, <http://www.ahn.nl>).
- > De bodemkaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- > De geomorfologische kaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- > De archeologische monumentenkaart (AMK: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- > Provinciaal en/of landelijk beleid.
- > Gemeentelijk beleid.
- > Bonneblad 1900 (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- > Historisch kaartmateriaal (<http://www.topotijdreis.nl>).
- > Google Earth (<https://www.google.nl/intl/nl/earth/>).
- > Ondergrondgegevens (<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>).
- > Verstoringen (<http://www.bodemloket.nl>).
- > Kadastrale Minuut (<http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- > Kadastrale gegevens (<https://www.kadaster.nl>).

2.2. Aardwetenschappelijke gegevens

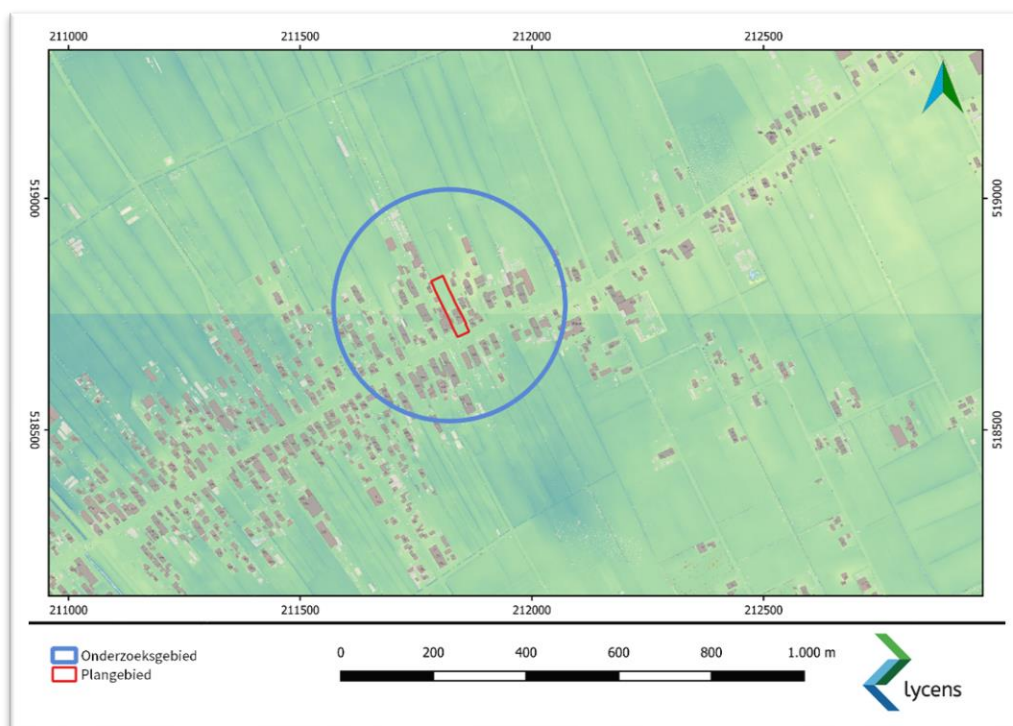
Geologie	Formatie van Bostel, laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Code M53. Vlake van ten dele verspoelde dekzanden of löss (Afb. 3)
AHN3	Zeet vlak gebied, zonder opvallende hoogteverschillen (Afb. 4)
Bodem	Codes pZn21 en cHn21. Laarpodzolgronden en Gooreerdgronden, leemarm en zwak lemig fijn zand (Afb. 5)
Paleogeografie	Met veen bedekt vanaf circa 1500 voor Christus tot 1500 na Christus (Bijlage 1)
DINOloket	Geen aanvullende informatie

Het plangebied ligt in het Noord-Nederlandse zandgebied op een dekzandvlakte zonder veel hoogteverschillen in de vorm van duinen, zandrugget of kopjes. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien (circa 115.000 tot 11.755 jaar geleden), heerste een koud en droog klimaat en was er weinig vegetatie. Zand kon gemakkelijk door de wind verplaatst en afgezet worden als dekzand. De dekzandvlakte is ontstaan doordat aan het einde van de laatste ijstijd de in het voorjaar smeltende sneeuwmassa's dekzand opnam en in de lager gelegen vlaktes weer afzette. Vervolgens vond soms weer wind-verstuiving van het zand plaats. Na het einde van de ijstijd kwam door vernatting van het landschap op grote schaal veenvorming voor in de lage delen. In de gemeente Staphorst breidde het veen zich vanuit het westen uit tot in het plangebied, dat vanaf circa 1500 voor Christus onder het veen verdwijnt. Pas in de late middeleeuwen wordt het gebied weer bewoond door veenontginningen. Het gebied werd geschikt voor landbouw en veeteelt en er ontstonden langgerekte dorpen.²

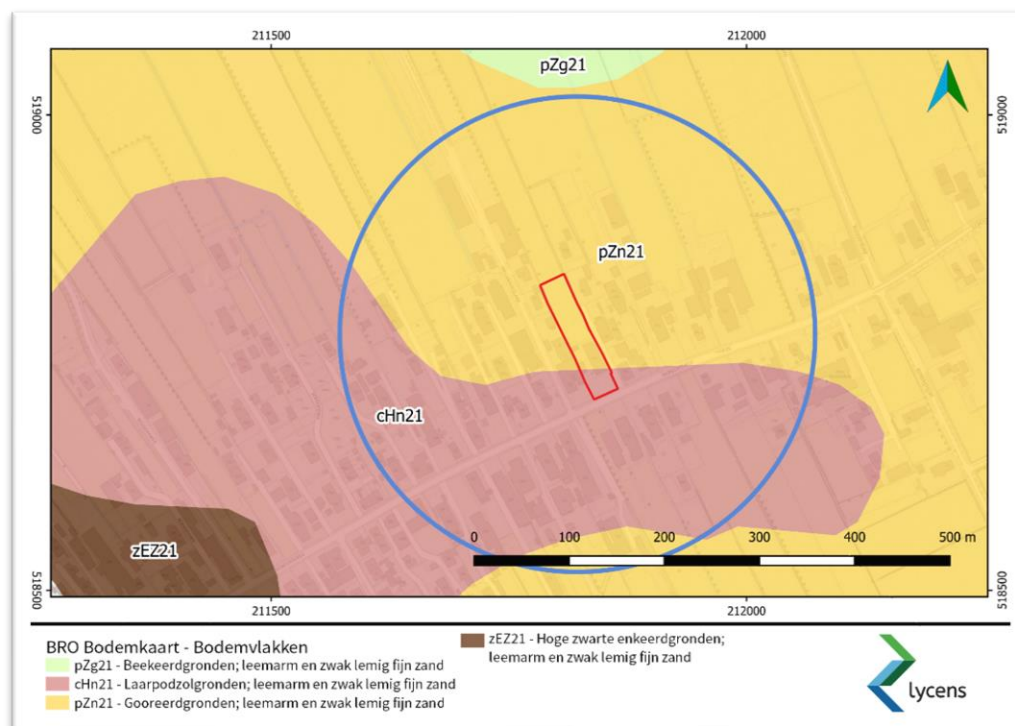
² Boshoven e.a., 2009

Afb. 3. Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Afb. 4. Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN3, gefilterd; bron: <https://www.ahn.nl>).

Afb. 5. Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

2.3. Bekende archeologische waarden

Gemeentelijke beleidskaart

Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Staphorst ligt het plangebied in een “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. (zie Afb. 2³). De verwachtingswaarde is als dubbelbestemming ‘archeologie waarde 3’ in het bestemmingsplan opgenomen. Dat betekent dat ingrepen met een oppervlakte van meer dan 100 m² en een diepte van meer dan 0,5 m beneden maaiveld dienen te worden voorafgegaan door een archeologisch onderzoek.

Archeologische waarden

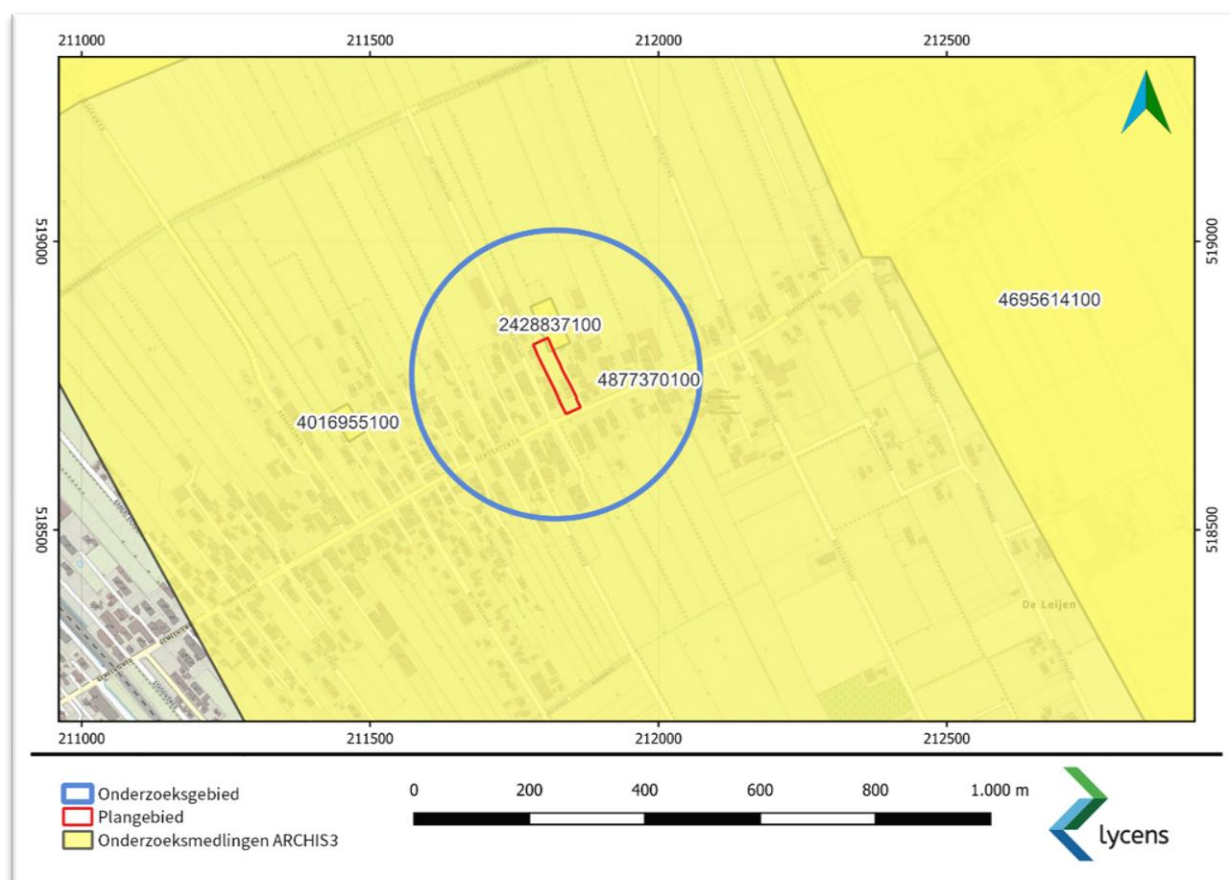
Als onderdeel van het bureauonderzoek zijn de AMK (archeologische monumentenkaart) terreinen, archeologische waarnemingen en eerder uitgevoerd onderzoek (onderzoeksmeldingen) in het onderzoeksgebied geïnventariseerd (Afb. 6). De AMK-terreinen, de bekende archeologische waarnemingen en de onderzoeksmeldingen zijn geraadpleegd via ARCHIS⁴.

Archeologische monumenten (AMK-terreinen)

In het plangebied en de directe omgeving ervan zijn geen AMK-terreinen aangewezen.

³ NL.IMRO.0180.2102018004-VS01

⁴ <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

Afb. 6. AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS3).

Onderzoekslocaties en waarnemingen

Binnen het plangebied staan geen onderzoeksmeldingen geregistreerd, binnen het onderzoeksgebied en net erbuiten staan 4 onderzoeksmeldingen geregistreerd. De beschikbare relevante resultaten van de onderzoeken worden in deze paragraaf kort besproken.

Tabel 1 Onderzoeksmeldingen (bron: ARCHIS3)

zaakidentificatie	toponiem	uitvoerder	meldingsdatum	type onderzoek
2428837100	Gemeenteweg 345B	RAAP Archeologisch Adviesbureau	23-12-2013	Bureauonderzoek
4695614100		Econsultancy BV	4-4-2019	Bureauonderzoek
4877370100		Econsultancy BV	17-07-2020	IVO-O, boren
4016955100	Gemeenteweg, achter nr. 277	RAAP Archeologisch Adviesbureau	10-10-2016	IVO-O, boren

Grenzend aan de noordkant van onderhavig plangebied is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau (zaakidentificatie 2428837100). Op basis van het bureauonderzoek is de

geplande ingreep, de bouw van een woning, vrijgegeven voor archeologie. Het betreffende bureauonderzoek is niet digitaal beschikbaar via Dans-easy.

De beide onderzoeken van Econsultancy BV (zaakidentificaties 4695614100 en 4877370100) zijn uitgevoerd vanwege de voorgenomen verbreding en deels verlegging van een aantal sloten in het oosten van de gemeente Staphorst. Op basis van het bureauonderzoek zijn enkele gebieden aangewezen met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Hier is vervolgens een booronderzoek uitgevoerd. Tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen voor eventuele archeologische vindplaatsen aangetroffen. Het plangebied is daarom vrijgegeven voor de voorgenomen ingreep.⁵

Ten westen van het plangebied is een archeologisch onderzoek uitgevoerd achter Gemeenteweg 277. Dit onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek door middel van boringen. Uit het onderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied grotendeels verstoord is en dat de kans op een archeologische vindplaats klein is.⁶ Ook hier is het plangebied vrijgegeven.

Er zijn geen vondstmeldingen bekend uit het onderzoeksgebied en ruime omgeving.

2.4. Archeologie

Het plangebied ligt in een dekzandvlakte zonder veel reliëf. De afwezigheid van hogere delen in zo'n vlakte, de zandruggen, -duinen en -kopjes, maakt dat het gebied in de prehistorie niet aantrekkelijk was voor nederzettingen. Ook is het plangebied lang bedekt geweest met veen, waardoor het gebied tot de late middeleeuwen ongeschikt was voor bewoning.

In de omgeving van het plangebied zijn weinig archeologische vondsten geregistreerd en de op korte afstand van het plangebied uitgevoerde onderzoeken hebben tot nu toe geen archeologische resultaten opgeleverd.

2.5. Historische waarden / bouwhistorisch onderzoek

De oudste nederzettingen van Staphorst bevindt zich in het noordwesten van de huidige gemeente. Hier bevindt zich nog een terrein met het toponiem 'Olde Staphorst'. De eerste schriftelijke vermelding van het dorp dateert van 1217. Ter plaatse van 'Olde Staphorst' bevindt zich een huisterp. Net ten zuiden van dit terrein zijn diverse vondsten gedaan uit de late middeleeuwen die ook te maken zullen hebben met de oudste nederzettingen. Met de ontginning van het gebied werd het dorp een aantal keren in oostelijke richting verplaatst, voor het eerst rond 1282. Vervolgens werd het dorp in het midden van de vijftiende eeuw en in de tweede helft van de zestiende eeuw nogmaals verplaatst. De laatste verplaatsing was omstreeks 1600, waarna het huidige Staphorst ontstond met als bewoningsas de Nieuwe Dijk/Staphorster Dijk (thans Oude Rijksweg-Gemeenteweg). De bevolking vond haar bestaan voornamelijk in de landbouw en veeteelt. Tijdens ruilverkavelingen in de 20^e eeuw zijn sommige percelen samengevoegd en zijn houtwallen verdwenen, maar het landschap wordt nog steeds gedomineerd door langgerekte percelen.⁷

⁵ Holl, 2020 en Holl, 2020

⁶ Boshoven, 2017

⁷ Boshoven e.a., 2009, p 29-30

Op de kadastrale minuut van 1832 ligt het plangebied aan het oosteinde van het langgerekte dorp Staphorst. Aan weerszijden van de Gemeenteweg staan boerderijen, op sommige plekken nog een tweede of derde rij erachter. De achtergelegen erven zijn toegankelijk langs dwarspaadjes, of stegen. De lange, smalle percelen zijn overwegend in gebruik als weiland, afgewisseld met wat hakhout, boomgaard, akkerland en hooiland.⁸

In het plangebied is op de kadastrale minuut van 1832 een boerderij te zien aan de weg en een bijgebouw in het weiland erachter. De huidige Gemeenteweg heet Staphorster Dijk op deze kaart (Afb. 7).⁹ Eigenaar van het huis en het achterliggende perceel, volgens de kadastrale gegevens uit het begin van de 19^e eeuw, zijn de “Erven Jan de Lier” uit IJhorst.

Afb. 7. Het plangebied op de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: <https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>)

De historische kaart uit 1862 van Topotijdreis is wat vaag, er lijkt een boerderij aan de straat te staan op het plangebied en een gebouw erachter. (Afb. 8).

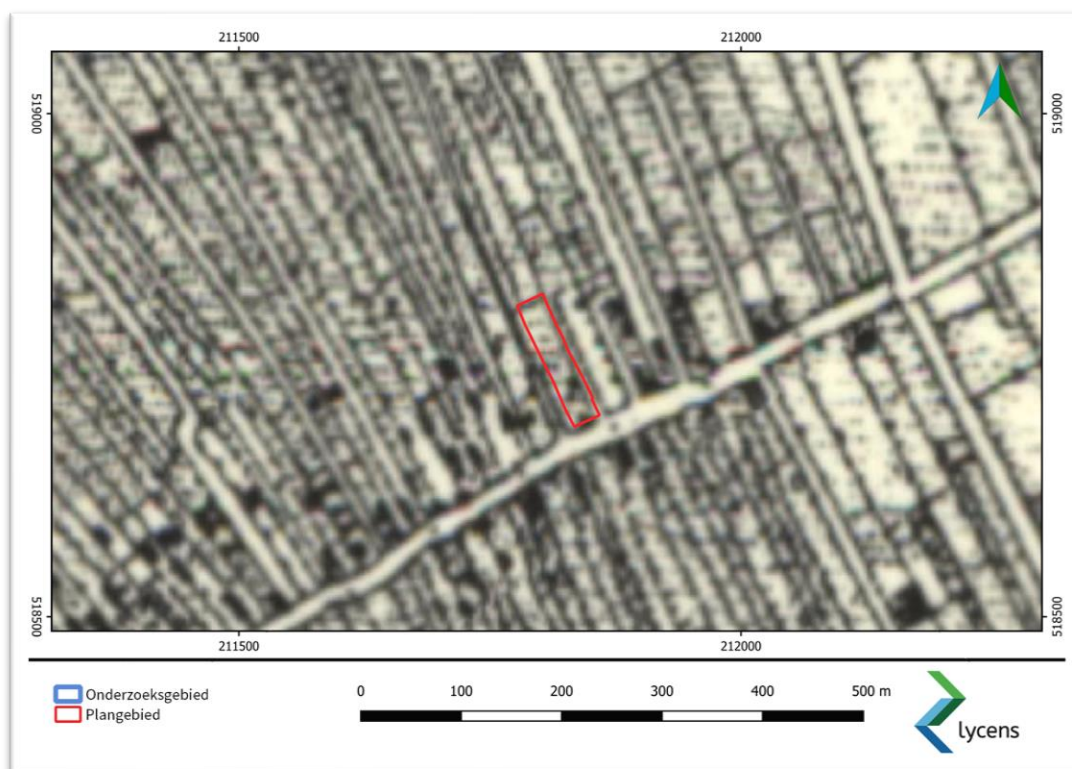
Vanaf het begin van de 20^e eeuw staat er een boerderij, maar niet direct aan de weg (Afb. 9). De huidige woning is gebouwd in 1924.¹⁰ Later, in de jaren '60, is er achter de boerderij een tweede woning aanwezig (Afb. 10). Deze

⁸ www.hisgis.nl

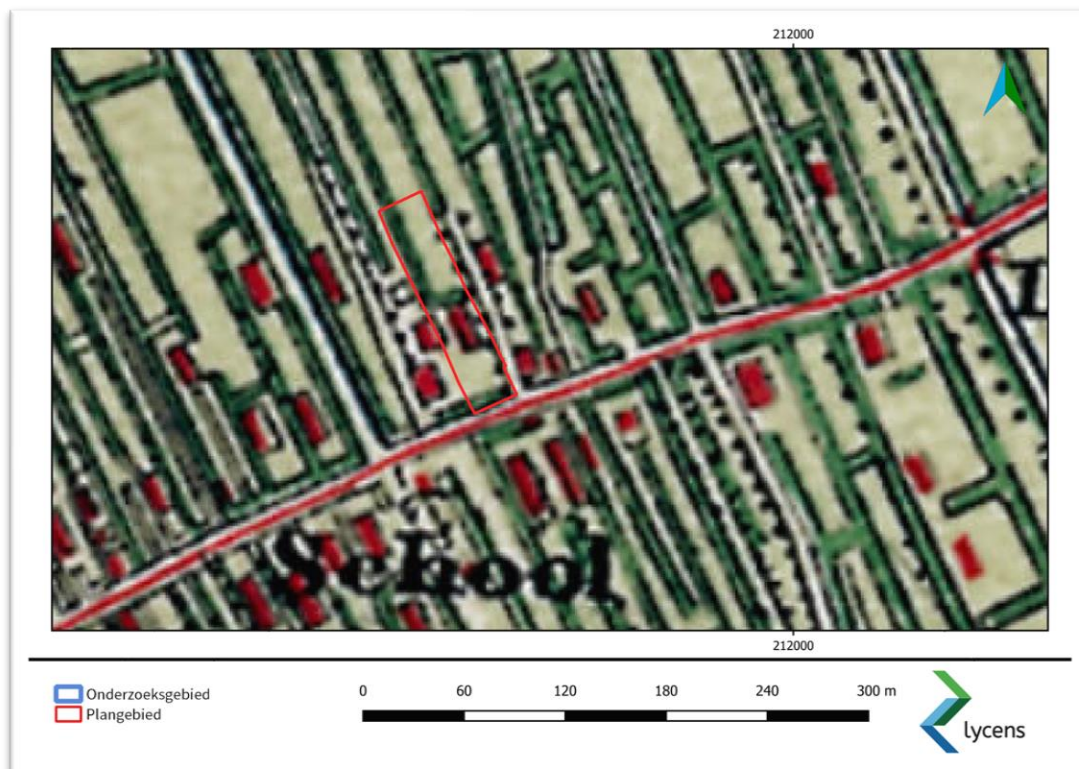
⁹ minuutplan Staphorst, Overijssel, sectie B, blad 03 (MIN04046B03)

¹⁰ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

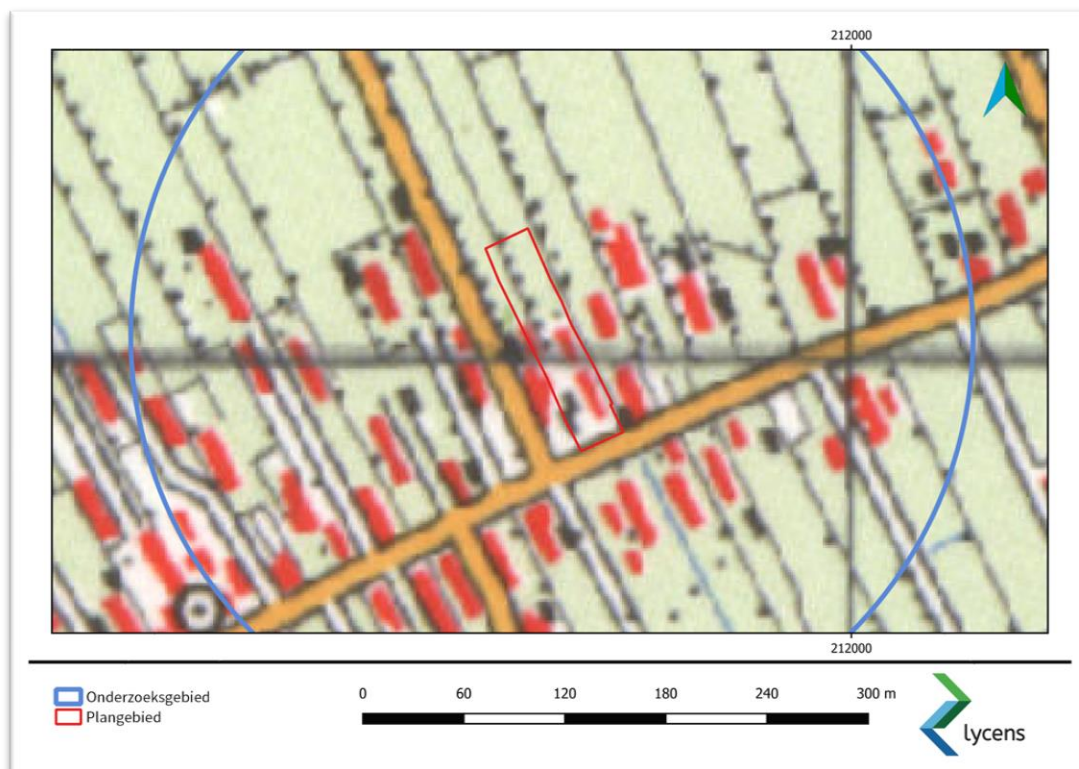
wordt weer afgebroken in de jaren '80. Sindsdien heeft op het langgerekte perceel slechts één boerderijwoning gestaan. In de loop van de tijd zijn op de omliggende percelen naar achter toe woningen gerealiseerd, waarbij een smal weggetje vanaf de Gemeenteweg toegang biedt tot deze percelen. Deze manier van bouwen en uitbreiden is typisch voor Staphorst en is onderdeel van het cultuurhistorische dorpsgezicht.

Afb. 8. Het plangebied op de topografische kaart uit ca. 1862 (bron: <https://www.topotijdreis.nl>)

Afb. 9. Het plangebied op een topografische kaart uit 1902 (bron: <http://www.topotijdreis.nl>).

Afb. 10. Het plangebied op een topografische kaart uit 1965 (bron: <http://www.topotijdreis.nl>).

2.6. Bekende verstoringen

Binnen het plangebied zijn geen saneringen of ondergrondse olietanks, benzinepompinstallaties en dergelijke bekend waardoor archeologische resten mogelijk verloren zijn gegaan. Op dit moment staat er alleen aan de weg een boerderij op het perceel. Het achterliggende deel is in gebruik als weiland, maar in de jaren '60 van de 20^e eeuw heeft hier een gebouw gestaan, dat later weer gesloopt is. Ook hebben er mogelijk schuurtjes en andere bijgebouwen gestaan. Bij de bouw en sloop van deze gebouwen is de bodem verstoord tot onbekende diepte.

2.7. Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt vanaf het maaiveld. Hierin kunnen resten worden aangetroffen uit de nieuwe tijd, met een relatie tot het ontstaan van het dorp Staphorst en de ontginning van het omliggende gebied. De bodem in het plangebied is mogelijk gedeeltelijk verstoord bij de bouw en sloop van gebouwen in de 19^e en 20^e eeuw. De archeologische verwachting voor archeologische resten uit eerdere periodes is laag.

De archeologische verwachting dient te worden getoetst door middel van het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek. Hierbij worden handmatige 6 boringen gezet op het weideperceel achter de huidige boerderij. Tijdens het booronderzoek wordt de bodem beschreven en worden eventuele (recente) verstoringen opgespoord. De boringen worden uitgevoerd tot in het gele zand (C-Horizont).

3. Resultaten veldonderzoek

3.1. Beschrijving onderzoeksmethode

- Boormateriaal: Edelman Ø 7 cm.
- Waarnemingsmethode: Blote oog.
- Boordichtheid: 6 boringen op circa 2.200 m².
- Coördinaten boorpunten: Ingemeten met meetlinten (nauwkeurigheid 10 cm).
- Z-waarden: Bepaald met behulp van AHN3.
- Beschrijving conform ASB 5.2 en NEN 5104;
- Documentatie van de beschrijving: digitaal (zie bijlage 1).

Conform het advies in § 2.8 en de gemeentelijke richtlijnen zijn 6 boringen in het plangebied uitgevoerd. De boringen zijn in 2 verspringende raaien gezet, met een onderlinge afstand tussen de boringen van circa 30 m. Deze boordichtheid komt overeen met een karterend booronderzoek volgens de KNA leidraad IVO karterend booronderzoek en is geschikt voor het opsporen van huisplaatsen.¹¹

De locaties van de boringen zijn ingemeten met behulp van een meetlint en de maaiveldhoogtes zijn van AHN3 genomen. De boringen zijn beschreven conform de NEN 5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB 2.0). De locaties van de boringen zijn ingetekend op een hoogtekartaart (Afb. 11), de boorprofielen zijn opgenomen in bijlage 1.

3.2. Beschrijving onderzoeksresultaten

De bodem in het plangebied bestaat uit matig fijn leemarm zand. In boring 2 is onder de bouwvoor op 0,25 m beneden maaiveld een bruine inspoelingslaag (B-horizont) aangetroffen. In de andere boringen was geen podzolering aanwezig en lag de bouwvoor op de C-horizont. Boringen 4 en 5 hadden een intact profiel waarbij de bouwvoor (A-horizont) geleidelijk overgaat in het gele zand (C-horizont). In boringen 1, 3 en 6 is de top van het bodemprofiel verstoord en ligt de bouwvoor meteen op het dekzand. In boring 6 is in de bouwvoor wat baksteenpuin aangetroffen. Het plangebied ligt op de overgang van veldpodzolgronden (boringen 1, 2 en 6) naar gooreerdgronden (boringen 3, 4 en 5). Er zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de eventuele aanwezigheid van funderingsresten van een gebouw. De fragmentjes baksteenpuin in de bouwvoor van boring 6 zijn hiervoor ook niet genoeg bewijs.

¹¹ Tol, e.a., 2012

Afb. 11. Resultaten van het booronderzoek, op een uitsnede van de AHN.

4. Conclusie en aanbevelingen

4.1. Conclusies

Op basis van het bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge archeologische verwachtingswaarde gekregen voor het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd. Deze verwachting is in het veld getoetst door middel van het uitvoeren van een booronderzoek (IVO-O). Tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats aangetroffen.

4.2. Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?

Uitgaande van de bij het bureauonderzoek gebruikte bronnen bestaat de laagopeenvolging binnen het plangebied uit een bouwvoor op dekzand. Tijdens het booronderzoek is deze bodemopbouw gedeeltelijk bevestigd. In het zuidelijk deel van het plangebied is in 1 boring een restant van een podzolbodem aangetroffen, de grens tussen veldpodzolgronden en gooreerdgronden ligt iets meer naar het noorden dan op de bodemkaart is aangegeven. In de helft van de boringen is de bodem verstoord tot onder de bouwvoor.

Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?

Er zijn geen bekende vindplaatsen binnen het plangebied en tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats aangetroffen. Op de kadastrale minuutplan van 1832 staat een bijgebouw of schuurtje aangegeven in het weiland achter de boerderij. Hiervan zijn geen resten aangetroffen. Het gebouwtje stond ongeveer ter hoogte van boring 5.

Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?

Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat in het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt voor het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd. Deze verwachtingswaarde kan op basis van het veldonderzoek naar beneden worden bijgesteld voor het weiland achter de huidige boerderij. De kans dat tijdens de uitvoering van de bouw van de woning en andere herinrichting van het plangebied archeologische resten worden verstoord is klein. Ter plaatse van de huidige boerderij kunnen nog wel funderingen van de boerderij die op de kadastrale kaart uit 1832 is te zien aanwezig zijn. In het nieuwe inrichtingsplan zijn echter geen ingrepen gepland ter plaatse van de bestaande woning.

Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?

Voor de aanbevelingen zie § 4.3.

4.3. Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het hier gerapporteerde onderzoek wordt geadviseerd om het plangebied vrijgegeven voor de geplande ingreep. Ook in een vrijgegeven plangebied bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Over de bevindingen en aanbevelingen uit dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Staphorst.

Literatuur

- Bosch, J.H.A., 2008: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2*. (Deltares-rapport | 2008-U-R0881/A.) Deltares, Utrecht.
- Boshoven, E.H., A. Buesink, H.M.M. Geerts, M. Tump en J.M.J. Willems, 2009. *Gemeente Staphorst. Een archeologische inventarisatie, verwachtings- en beleidskaart*. (BAAC rapport V-08.0486). BAAC bv, Deventer.
- Boshoven, E.H., 2017. *Plangebied Gemeenteweg 277 te Staphorst, gemeente Staphorst; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkenkend en karterend booronderzoek)*, (RAAP-Notitie 5711), RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Holl, J., 2020. *Archeologisch bureauonderzoek Spoortippe en Punthorst te Staphorst*. Econsultancy BV, Zwolle.
- Holl, J. 2020. *Verkenkend booronderzoek Spoortippe en Punthorst, gemeente Staphorst*. Econsultancy BV, Zwolle.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen, 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek, versie 2.0*. SIKB
- Vos, P.L. & S. de Vries, 2013: *2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. Deltares, Utrecht.

Geraadpleegde websites

webadres	laatst bezocht op
➤ https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl	14-9-2021
➤ https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens	14-9-2021
➤ https://www.dinoloket.nl/nomenclator-ondiep	14-9-2021
➤ https://www.google.com/intl/nl/earth/	14-9-2021
➤ https://zoeken.cultureelerfgoed.nl	
➤ http://www.ahn.nl	14-9-2021
➤ http://www.pdok.nl	14-9-2021
➤ http://www.topotijdreis.nl	14-9-2021
➤ https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/	14-9-2021
➤ https://bagviewer.kadaster.nl	22-9-2021

Lijst van afbeeldingen

Afb. 1.	Ligging plangebied en globale begrenzing onderzoeksgebied (bron: PDOK).....	8
Afb. 2.	Uitsnede van de beleidsadvieskaart van de gemeente Staphorst (bron: Boshoven, 2011).....	9
Afb. 3.	Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	12
Afb. 4.	Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN3, gefilterd; bron: https://www.ahn.nl).....	12
Afb. 5.	Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	13
Afb. 6.	AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS 3).....	14

Afb. 7.	Het plangebied op de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/)	16
Afb. 8.	Het plangebied op de topografische kaart uit ca. 1862 (bron: https://www.topotijdreis.nl/)	17
Afb. 9.	Het plangebied op een topografische kaart uit 1902 (bron: http://www.topotijdreis.nl/)	18
Afb. 10.	Het plangebied op een topografische kaart uit 1965 (bron: http://www.topotijdreis.nl/)	18
Afb. 11.	Resultaten van het booronderzoek.	21

Lijst van tabellen

Tabel 1 Onderzoeksmeldingen (bron: ARCHIS3)	14
---	----

Lijst van bijlagen

Bijlage 1 Boorprofielen

Bijlage 2 Waarderingscriteria

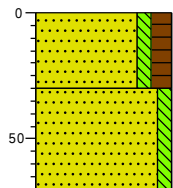
Bijlage 1 Boorbeschrijvingen

Bijlage 1

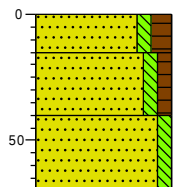
Maaiveldhoogte: 1,39
Referentievak: N.A.P.

Boring: 01

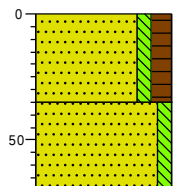
Maaiveldhoogte: 1,3
Referentievak: N.A.P.

Boring: 03

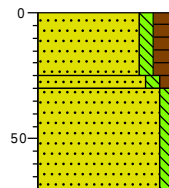
Maaiveldhoogte: 1,35
Referentievak: N.A.P.

Boring: 05

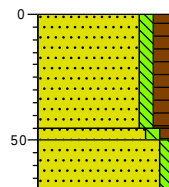
Maaiveldhoogte: 1,27
Referentievak: N.A.P.

Boring: 02

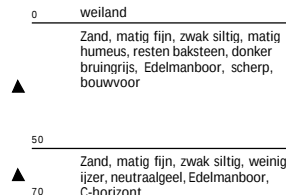
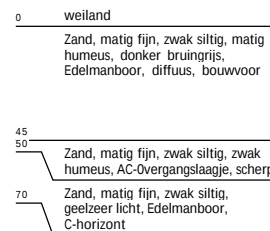
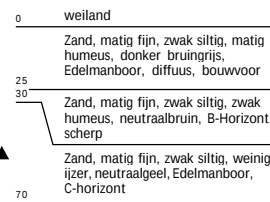
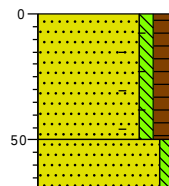
Maaiveldhoogte: 1,24
Referentievak: N.A.P.

Boring: 04

Maaiveldhoogte: 1,27
Referentievak: N.A.P.

Boring: 06

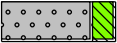
Projectcode: 2021-0488_ARCH

Projectnaam: Gemeenteweg 341, Staphorst

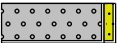
Schaal: 1: 30

Legenda (conform NEN 5104)

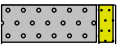
grind

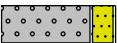
Grind, siltig

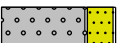
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

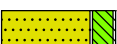
Zand, kleiig

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

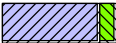

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

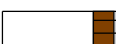
overige toevoegingen

zwak humeus

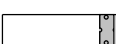
matig humeus

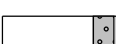
sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

geen geur

zwakke geur

matige geur

sterke geur

uiterste geur

olie

geen olie-water reactie

zwakke olie-water reactie

matige olie-water reactie

sterke olie-water reactie

uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

>0

>1

>10

>100

>1000

>10000

monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

volumering

overig

bijzonder bestanddeel

Gemiddeld hoogste grondwaterstand

grondwaterstand

Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water